

UČENIČKO ZADRUGARSTVO

Rakocija, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:229659>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-29**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marina Rakocija, apsolvant

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

UČENIČKO ZADRUGARSTVO

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marina Rakocija, apsolvant

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

UČENIČKO ZADRUGARSTVO

Završni rad

Povjerenstvo za obranu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. Doc.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. Prof.dr.sc. Ružica Lončarić, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE.....	2
3. POJAM, CILJEVI I ZADAĆE UČENIČKE ZADRUGE	3
4. OSNIVANJE UČENIČKE ZADRUGE	6
4.1. Organizacija i ustroj učeničke zadruge.....	7
5. HRVATSKA UDRUGA UČENIČKIH ZADRUGA	10
5.1. Članstvo, prava i obveze članica.....	12
5.2. Tijela Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva.....	13
5.2.1. Skupština	13
5.2.2. Izvršni odbor	14
5.2.3. Nadzorni odbor.....	14
5.3. Imovina Udruge	14
6. SMOTRE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA	15
6.1. Državna smotra	15
6.2. Županijske i međuzupanijske smotre.....	18
6.3. Ostale manifestacije	19
7. UČENIČKA ZADRUGA „TKANICA“, SLAVONSKI BROD	20
7.1. Ekološko – vrtlarska sekcija	22
7.2. Sekcija „Zlatne ruke“	24
7.3. Sudjelovanje UZ „Tkanica“ na sajmovima i smotrama.....	27
8. UČENIČKO ZADRUGARSTVO U EUROPI I SVIJETU	29
9. ZAKLJUČAK	32
10. POPIS LITERATURE.....	33
11. SAŽETAK.....	34
12. SUMMARY	35
13. POPIS TABLICA	36
14. POPIS SLIKA	37
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	38

1. UVOD

Zadruga je dragovoljno, otvoreno, te samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i aktivnostima, koje se temelje na zajedništvu i uzajamnoj pomoći, ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke interese (gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge) i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga i osnovana. (Zakon o zadrugama, članak 1., Narodne novine 34/11, 125/13, 76/14).

Zadruga se temelji na zadružnim vrednotama, a to su: samopomoć, odgovornost, demokratičnost, ravnopravnost, pravičnost i solidarnost; te moralnim vrednotama poštenja, otvorenosti, društvene odgovornosti i skrbi za druge. (Zakon o zadrugama članak 2. stavak 1., Narodne novine 34/11, 125/13, 76/14).

Prema vrstama djelatnosti fizičkih ili pravnih osoba koje se udružuju, zadruge mogu biti: nabavno - prodajne ili potrošačke zadruge, prerađivačko - poljoprivredne zadruge, stambene zadruge, štedno - kreditne zadruge, obrtničke zadruge, itd.

Poseban oblik zadrugarstva predstavljaju učeničke zadruge u osnovnim i srednjim školama, koje spajaju znanost, praktičnu nastavu u otvorenim učionicama, te klasičnu nastavu, njegujući principe zadrugarstva. Učeničke zadruge su tema ovog rada, te se njime pokušava približiti princip djelovanja učeničkih zadruga u Republici Hrvatskoj i svijetu.

Odgoj se prvenstveno događa u nastavi, ali veliki utjecaj na njega imaju i izvannastavne aktivnosti. Stoga možemo zaključiti da se pojedini ciljevi i zadaci odgoja ostvaruju i provode kroz učeničke zadruge. Učeničke zadruge su vrlo bitan i važan oblik odgojno – obrazovnog rada u školama jer se njime potiče razvoj poduzetničkih znanja i vještina, potencijala i radnih navika učenika, a istovremeno se jača motivacija za radnim i proizvodnim procesima, samopouzdanje i svijest o vlastitim interesima i mogućnostima, što učenicima, u konačnici, omogućuje lakše opredjeljenje za buduće zanimanje.

2. MATERIJAL I METODE

Cilj ovog rada jest proučiti proces osnivanja i djelovanja učeničkih zadruga, te analiza njihovih aktivnosti u Republici Hrvatskoj i svijetu, kako u teoriji, tako i na praktičnom primjeru jedne učeničke zadruge.

Ako pogledamo današnje ciljeve obrazovanja, možemo zaključiti da su orijentirani na cjeloživotno učenje i usmjereni na učenika. Ulogu u cjeloživotnom učenju ima i učenička zadruga, kroz koju se mladež usmjerava u izboru obrazovnih mogućnosti i zanimanja koja su vezana za poljoprivredu, selo, ruralni razvoj, obrt i druge djelatnosti.

Učenička zadruga je organizirano kreativno, zanimljivo i korisno provedeno slobodno vrijeme mladeži, te se u njoj podiže razina znanstveno-tehničkog učeničkog odgoja, provodi obrazovanje radi bržeg i boljeg uključivanja mladih u gospodarstvo.

Kao izvori podataka većinom su korišteni podaci iz Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva (HUUZ: www.huuz.hr); zatim podaci o djelovanju učeničke zadruge „Tkanica“ srednje škole M. A. Reljković iz Slavenskog Broda, a koji su dostupni u navedenoj srednjoj školi, Zakon o zadrugarstvu, Zakon o obrazovanju, te dostupna literatura o zadrugarstvu i internetske stranice.

3. POJAM, CILJEVI I ZADAĆE UČENIČKE ZADRUGE

Učenička zadruga je jedan od prvih oblika takozvane alternativne škole nastala kao širok i raznovrstan pokret krajem 19. stoljeća.

Učenička zadruga (eng. School cooperative; njem. Schulkooperative, Schölerische genossenschaft) je dobrovoljna skupina učenika osnovnih ili srednjih škola okupljenih po sekcijama.

Učenička zadruga je složeniji i zahtjevniji oblik djelovanja učenika i njihovih voditelja, dragovoljno udruženih u izvannastavne aktivnosti. Učenička zadruga u svojoj organizaciji, ustrojstvu, a naročito u programu i ciljevima nadmašuje tzv. slobodne aktivnosti, iako iz njih neizbježno potječe (Grđan i Pavičić, 2008.).

Zadruga ovakvog tipa definira se kao organizacija djece u školi, kojom se u proces odgoja djece uvodi opći proizvodni rad. Ovakav tip zadrugarstva i u Hrvatskoj ima bogatu i dugu tradiciju. Pedesetih godina dvadesetog stoljeća slobodne se aktivnosti, kao izvannastavni oblici rada u hrvatskom školstvu, pojavljuju prvi puta, a kao posebna slobodna aktivnost navodi se učenička zadruga. Učeničke su zadruge ostale slobodna aktivnost sa proizvodno-tržišnom orijentacijom, s ciljem i sredstvom odgoja učenika.

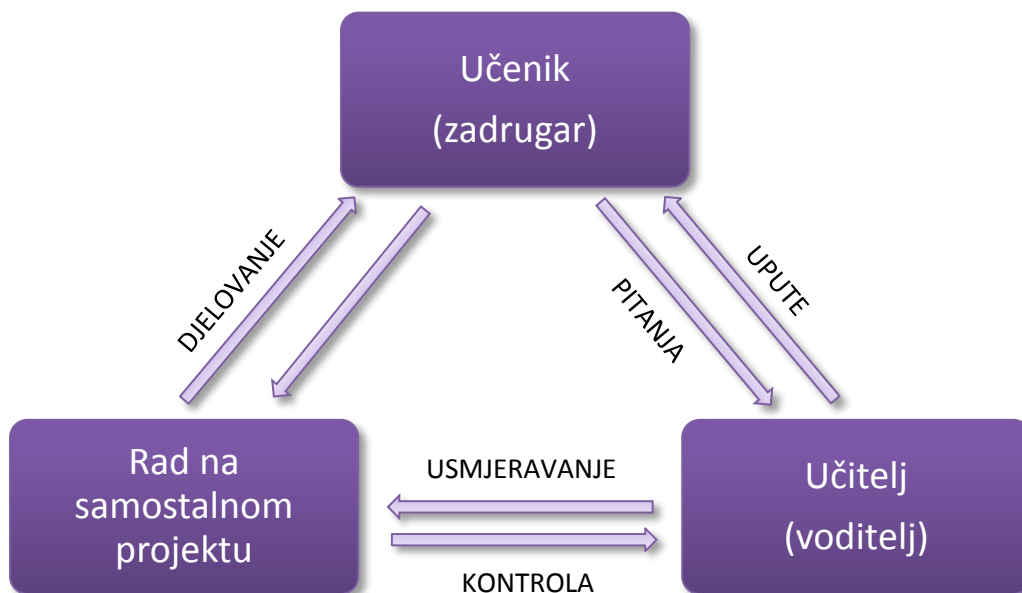
U suvremenom odgoju naglasak je stavljen na poticanje unutarnjeg razvoja i stvaranje povoljnih uvjeta za samorazvoj kroz učeničku zadrugu, čija je posebnost u tome što je jedina proizvodna izvannastavna aktivnost.

Proizvodnja i stvaranje nove vrijednosti osnovni su ciljevi učeničke zadruge, a mogu se realizirati kroz uobičajene etape proizvodnje:

- planiranje i pripremanje
- proizvodnja
- tržišno potvrđivanje
- stvaranje i raspodjela dohotka.

Ostvarivanjem istraživačkih projekata u učeničkim zadrugama stvara se veza između teorijskih spoznaja i praktičnog potvrđivanja. Učeničke zadruge i njezini članovi, već su u svojim aktima ozakonili svoju temeljnu ulogu, a to je stvaralaštvo i kreativnost, čime su

otvorili vrata stvaralačkom radu, tvoračkoj sposobnosti i radnoj energiji. Naposljetku, učeničke zadruge su mjesta u sveukupnoj organizaciji škole koja mogu biti u funkciji profesionalnog informiranja i usmjeravanja.

Slika 1. Djelovanje u učeničkoj zadruzi

Izvor: Školska učenička zadruga u razvoju djece i mladeži; HUUZ, Zagreb, 2008.

U Republici Hrvatskoj, se učenička zadruga organizira i osniva za sve učenike u školi koji su pokazali interes za rad i učenje izvan nastave u određenim sekcijama. Učenička zadruga je, kao i svako drugo poduzeće, sustav koji može opstati samo u suradnji i interakciji sa svojim okruženjem, a preduvjet uspjeha i uspješne egzistencije ogleđa se u prilagodbi promjenama koje dolaze iz okruženja (Babić, Šitum, 2013.).

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, u članku 39., kaže da škola može osnovati učeničku zadrugu kao oblik izvannastavne aktivnosti sukladno Statutu škole i posebnim propisima, te da sredstva stečena prometom proizvoda i usluga učeničke zadruge posebno se evidentiraju, a mogu se upotrijebiti samo za rad učeničke zadruge i unaprjeđenje odgojno – obrazovnog rada škole.

Danas je neophodno poznavati vlastitu okolinu i zavičaj, jer svijet globalnih medija nameće nove zajedničke vrijednosti. Zbog toga je jedna od temeljnih zadaća učeničkih zadruge u školama promicanje ljubavi prema domovini i zavičaju, što se ogleđa u vrijednostima kao što su: oduševljenje prirodom i prirodnim pojavama, znatiželja, želja za

zaštitom i očuvanjem kulturne i prirodne baštine, zaštita životinjskog i biljnog svijeta, ekološka svijest, osjećaj za duhovnu stranu života, ponos zavičajem i domovinom.

Duga je tradicija učeničkih zadruga u hrvatskim školama. Školska gospodarstva uz pučke škole i školski vrtovi smatraju se začecima učeničkog zadrugarstva proizvodne orijentacije. Na to nas upućuje bogata literatura, te izvori o školskim vrtovima 19. stoljeća. Sredinom prošloga stoljeća, školske vrtove zamijenile su učeničke zadruge, s tim da su školski vrtovi postali sastavni dio učeničkih zadruga. Kako su školski vrtovi, vremenski prethodili učeničkim zadrugama, može se zaključiti da između njih postoji poveznica. Službena statistika školske vrtove prati od 1816.g (Službeni glasnik, 1884.), a po orijentaciji bili su: pokusni, proizvodni, pedagoški i botanički. Zbog mogućnosti osnivanja na malenim površinama, i danas su školski vrtovi najpogodniji oblik djelovanja u mnogim školama, jer i u takvim uvjetima mogu uspješno obavljati svoju obrazovnu zadaću.

Učeničko zadrugarstvo se u današnje vrijeme potvrdilo kao nositelj očuvanja biološkog i kulturnog nasljeđa, prepoznaje duh kulturne baštine i tradicije kraja, koje njeguje kroz rad svojih sekcija. Mnoge su učeničke zadruge tako postale i važan član svoje lokalne zajednice, te joj daju prepoznatljivost, i sastavni su dio njezine ponude, te iz toga možemo zaključiti da učenička zadruga ne može, ili teško opstaje bez pomoći i suradnje sa lokalnom i mjesnom zajednicom.

Slika 2. Učenička zadruga i lokalna zajednica

Izvor: Školska učenička zadruga u razvoju djece i mladeži; HUUZ, Zagreb, 2008

4. OSNIVANJE UČENIČKE ZADRUGE

Prilikom uočavanja višegodišnjeg interesa učenika za postojanje slobodnih aktivnosti, te ako postoje prostorni, materijalni i kadrovski uvjeti, ravnatelj škole na dnevni red Nastavničkog ili Učiteljskog vijeća stavlja raspravu o osnivanju učeničke zadruge. Na Nastavničkom ili Učiteljskom vijeću donosi se odluka i mišljenje za osnivanje učeničke zadruge, i kao prijedlog se šalje Školskom odboru, te se ujedno daje i prijedlog „Privremenog tročlanog Zadružnog odbora“. Školski odbor razmatra prijedlog i donosi odluku o osnivanju učeničke zadruge s kojom upoznaje:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Hrvatsku udruhu učeničkih zadruga
- Ured Državne uprave u županiji i Gradskoj upravi za prosvjetu.

Školski odbor ujedno imenuje i privremeni Zadružni odbor, te mu određuje zadaće. Privremeni Zadružni odbor radi pripreme poslove do proglašenja osnutka i početka rada zadruge i poslove zadružne uprave do izbora Zadružnog odbora. Ravnatelj škole saziva osnivačku skupštinu učeničke zadruge na kojoj se raspravlja o organizaciji i ustrojstvu učeničke zadruge, programu rada po sekcijama, visini članarine, predlaže se zadružni odbor, a glasovanjem se potvrđuju Pravila i Statut učeničke zadruge.

Primjeri akata za osnivanje učeničke zadruge mogu se pronaći na internet stranici Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva, www.huuz.hr.

Zadruhu osnivaju učenici osnovnih i srednjih škola, te posebnih odgojnih ustanova, a uvjete za osnivanje i rad zadruge osigurava škola i članovi zadruge u skladu s mogućnostima. Suosnivači učeničke zadruge mogu biti pravne osobe i pojedinci koji novčanim i drugim darom, stručnom pomoći i na druge načine potpomažu osnivanje i stvaranje uvjeta za rad zadruge.

Opće upute o osnivanju učeničke zadruge mogu se, dakako, prilagoditi potrebama i mogućnostima škole koja osniva zadruhu, a kroz određeno razdoblje, odluke se mogu i mijenjati, ovisno o razvoju zadruge.

4.1. Organizacija i ustroj učeničke zadruge

Učenička se zadruga osniva i organizira za one učenike u školi koji pokazuju interes za članstvo u pojedinim sekcijama. Svaka učenička zadruga ima voditelje, koje imenuje ravnatelj škole, a voditelji i učenici osmišljaju sekcije, te uključuju učenike u rad zadruge.

Nakon Odluke o osnivanju učeničke zadruge, potrebno je osmisliti program rada zadruge, za svaku sekciju i podsekciju, koji je dio programa rada škole. Godišnji plan i program osnovni je dokument učeničke zadruge, te se pomoću njega ostvaruju ciljevi i zadaci odgoja i obrazovanja mladih zadrugara.

Učenici biraju upravna tijela zadruge. Tijela zadruge su:

- Skupština zadruge
- Uprava zadruge
- Predsjednik zadruge

Skupštinu učeničke zadruge čine svi članovi zadruge. Skupština se saziva najmanje jedanput godišnje, a saziva ju predsjednik. Također, skupštinu može sazvati i Zadružni odbor. Skupština utvrđuje stajališta i smjernice za vođenje zadruge.

Zadrugom neposredno upravlja i njezine poslove vodi uprava učeničke zadruge. Upravu čine zadružni odbor, predsjednik učeničke zadruge i tajnik učeničke zadruge.

Članove uprave imenuje školski odbor na mandat od dvije godine, s mogućnošću ponavljanja. Pojednog člana uprave moguće je i zamijeniti prije isteka mandata.

Rad u upravi zadruge može biti plaćeni ili volonterski, što ovisi o obujmu rada i djelovanja učeničke zadruge, kao i o sredstvima kojima zadruga raspolaže. Školski odbor, sukladno pravilniku o radu učeničke zadruge, donosi odluku o plaćanju rada članova uprave.

Financiranje učeničkih zadruga vrši se putem članarina, donacijama iz državnog ili lokalnog proračuna, donacijama drugih donatora, natječaja za davanje novčanih potpora, te prodajom proizvoda. Novčana sredstva zadruge vode se preko računa škole, posebno se bilježe i koriste isključivo za potrebe funkcioniranja i rada zadruge, te unaprjeđenje odgojno – obrazovnog rada škole.

Zadružni odbor ima sedam članova, koje bira Školski odbor, a članovi mogu biti: osoblje škole, roditelji učenika zadrugara, suosnivači, odnosno članovi zadruge, učenici zadrugari članovi sekcija, te predstavnik jedinice lokalne samouprave. Zadružni odbor među svojim članovima bira tajnika, dopredsjednika i predsjednika zadruge. Ovaj odbor radi u sjednicama, koje saziva i vodi predsjednik, a odlučuje se većinom glasova članova odbora.

Predsjednik učeničke zadruge, prema potrebi i u dogovoru sa voditeljima zadruge saziva sjednice, te njima predsjeda. Predsjednik zadruge, ujedno je i predsjednik zadružnog odbora i skupštine zadruge.

Tajnik učeničke zadruge ima zadaću pripremiti sjednice, voditi zapisnike na sjednicama, te prikupljati članarinu, odnosno voditi administrativne, financijske, pravne i druge poslove.

Na početku školske godine radi se izbor novih članova (primjerice, umjesto osmaša koji su otišli), a svi članovi se upisuju u Knjigu članova, te se određuje plan i program rada zadruge i izrada kurikuluma¹.

Ljetopis zadruge je foto album ili knjiga u koju se upisuju sve aktivnosti zadruge u protekloj godini, te je najvažniji dokument u kojemu se bilježe sve aktivnosti vezane za rad zadruge, kao što su projekti, manifestacije, natjecanja, izložbe.

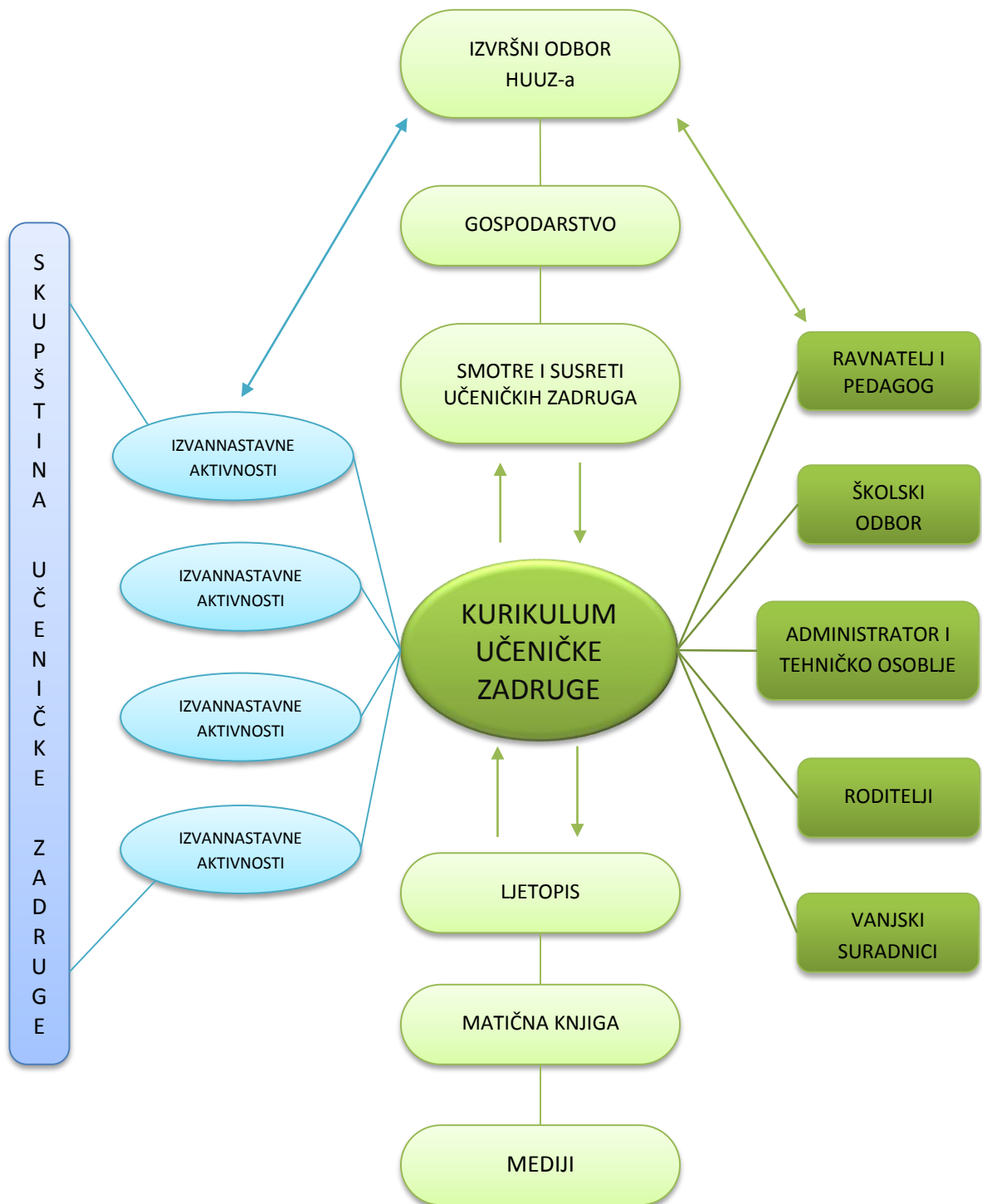
U slučaju prestanka rada zadruge, ostatak sredstava prenosi se u vlasništvo škole. Odluku o prestanku rada zadruge donosi osnivač.

Ustrojstvo i rad učeničke zadruge potvrđuje se Pravilnikom o radu učeničke zadruge, a njime se utvrđuje:

- Cilj i svrha osnivanja i rada
- Članstvo, djelatnost, organizacija rada i upravljanje
- Način poslovanja
- Mjere za poticaj i potporu učenika
- Financijsko praćenje rada, stjecanje financijskih sredstava
- Druga pitanja vezana za rad zadruge.

---

¹ Kurikulum – dolazi od latinske riječi curriculum, što znači „hod“, odnosno „tok“, a podrazumijeva opsežno planiranje, ustrojstvo i provjeravanje procesa rada i djelovanja s obzirom na odgovarajuće detaljne ciljeve, sadržajne elemente, te kontrolu postignuća prema postavljenim ciljevima i pretpostavkama za odvijanje procesa. (Vladimir Jurić, Filozofski fakultet, Zagreb)

Slika 3. Organizacijska struktura učeničke zadruge

izvor: Školska učenička zadruga u razvoju djece i mladeži; HUUZ, Zagreb, 2008.

5. HRVATSKA UDRUGA UČENIČKIH ZADRUGA

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (eng. Croatian Association of School Cooperatives) je strukovna, nevladina, nestranačka, neprofitna udruga u koju se slobodno udružuju osnovne i srednje škole, učenički domovi i druge ustanove u Republici Hrvatskoj koje imaju učeničku zadrugu kao oblik izvannastavne aktivnosti učenika. Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (HUUZ) osnovana je u lipnju 2006. godine i kao neprofitna pravna osoba, članica je Hrvatske zajednice tehničke kulture². HUUZ radi na razvoju i promicanju učeničkog zadrugarstva, te je suorganizator županijskih, međužupanijskih i državnih smotri učeničkog zadrugarstva u Republici Hrvatskoj, a u Registar udruga upisana je 1. rujna 2006. godine, pri Gradskom uredu za opću upravu grada Zagreba.

Slika 4. Logotip HUUZ

Sve aktivnosti HUUZ provodi s ciljem stvaranja pozitivnog odnosa učenika prema radu i pozitivne poduzetničke klime u školama.

U HUUZ danas je učlanjeno 412 učeničkih zadruga iz cijele Hrvatske, koje djeluju u osnovnim i srednjim školama, te posebnim odgojno – obrazovnim ustanovama kao jedine proizvodne izvannastavne aktivnosti, a bave se poljoprivrednom proizvodnjom, izradom ukrasnih predmeta, njeguju narodno umijeće, rukotvorstvo i stare zanate, itd.

---

² Hrvatska zajednica tehničke kulture (HZTK) – krovna udruga tehničke kulture u RH koja je usmjerena na razvoj i promociju tehničke kulture među građanima, a poglavito među djecom i mladima. HZTK postoji od 1946., a danas, uz Tehnički muzej u Zagrebu, okuplja 16 nacionalnih saveza tehničke kulture, 19 županijskih i 36 gradskih zajednica tehničke kulture.

Tablica 1. Pregled broja učeničkih zadruga po županijama RH

Redni broj	Naziv županije	Broj učeničkih zadruga
1.	ZAGREBAČKA	27
2.	KRAPINSKO – ZAGORSKA	18
3.	SISAČKO – MOSLAVAČKA	18
4.	KARLOVAČKA	22
5.	VARAŽDINSKA	34
6.	KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKA	14
7.	BJELOVARSKO – BILOGORSKA	19
8.	PRIMORSKO – GORANSKA	24
9.	LIČKO – SENJSKA	1
10.	VIROVITIČKO – PODRAVSKA	6
11.	POŽEŠKO – SLAVONSKA	8
12.	BRODSKO – POSAVSKA	12
13.	ZADARSKA	15
14.	OSJEČKO – BARANJSKA	24
15.	ŠIBENSKO – KNINSKA	13
16.	VUKOVARSKO – SRIJEMSKA	24
17.	SPLITSKO – DALMATINSKA	53
18.	ISTARSKA	9
19.	DUBROVAČKO – NERETVANSKA	10
20.	MEĐIMURSKA	14
21.	GRAD ZAGREB	47
UKUPNO:		412

Izvor: <http://www.huuz.hr/POPIS-UCENICKIH-ZADRUGA-S8392>

Iz tablice je vidljivo da najviše učeničkih zadruga ima na području Splitsko – dalmatinske županije (53), a najmanje u Ličko – senjskoj županiji, u kojoj djeluje samo jedna učenička zadruga.

HUUZ se vodi načelima harmonije, umijeća, uspjeha i znanja (Harmonija, Umijeće, Uspjeh, Znanje, kada uzmemo prva slova tih riječi dobijemo kraticu HUUZ; op.a.), a radi pod motom „Čuda stvara mašta malih zadrugara“.

Djelatnost udruge je od nacionalnog značenja za razvoj i promicanje učeničkog zadrugarstva u Republici Hrvatskoj.

Sjedište Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva je u sklopu zgrade Hrvatske zajednice tehničke kulture, u Zagrebu. HUUZ predstavljaju i zastupaju predsjednik i tajnik Udruge.

Među brojnim aktivnostima u 2013. godini, HUUZ izdvaja i prvu ljetnu školu učeničkog zadrugarstva u Nacionalnom centru tehničke kulture u Kraljevici, kao i provedbu 13 stručnih skupova za voditelje učeničkih zadruga u sklopu kojih je održano 25 različitih radionica.

Temeljni ciljevi HUUZ-a su:

- razvoj i promicanje hrvatskog učeničkog zadrugarstva, bolji opći status;
- neprekidno stvaranje važnih i vrijednih postignuća učeničkog zadrugarstva, povezivanje članica Udruge, razvijanje svijesti o mogućnostima i dosezima u primjeni suvremenih tehničkih i tehnoloških dostignuća
- njegovanje duge i bogate tradicije učeničkog zadrugarstva u Republici Hrvatskoj.

Navedene ciljeve Udruga postiže tako što obnaša sljedeće zadaće:

- organizira aktivnosti usmjerene prihvaćanju i razvitku učeničkog zadrugarstva u osnovnim i srednjim školama;
- izvodi osposobljavanje voditelja učeničkih zadruga i stručnih suradnika;
- organizira smotre učeničkog zadrugarstva na županijskoj i državnoj razini;
- potiče suradnju i umrežavanje učeničkih zadruga, te surađuje sa nadležnim tijelima države i jedinicama lokalne samouprave;
- organizira nakladničku djelatnost, izgrađuje vlastiti informacijski sustav, vodi Registar učeničkih zadruga;
- prati razvitak i dostignuća učeničkog zadrugarstva u zemlji i inozemstvu, o tome informira svoje članice.

Djelovanje Udruge i rad svih njezinih tijela su javni i temeljeni na demokratskim načelima.

5.1. Članstvo, prava i obveze članica

Članstvo u Hrvatskoj udruzi učeničkog zadrugarstva može biti redovno i počasno. Redovnom članicom HUUZ-a smatraju se osnovne i srednje škole, dok se počasnim članstvom smatraju i mogu postati punoljetni i poslovno sposobni državljani Republike Hrvatske, te strani državljani koji svojim djelovanjem posebno doprinose ostvarenju ciljeva HUUZ-a.

Skrb o razvitku, unaprjeđenju i promicanju učeničkog zadrugarstva glavna je obveza članica HUUZ-a. Uz to, članice HUUZ-a sudjeluju u utvrđivanju zajedničke politike i programa Udruge, te u ostvarivanju ciljeva i zajedničkih interesa Udruge.

Članovi Udruge plaćaju članarinu, u skladu s Odlukom o članarini i članskim doprinosima, a koja se plaća u jednokratnom iznosu za tekuću kalendarsku godinu, najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine.

Prestanak članstva u Udruzi, osim isključenjem, kao stegovnom mjerom, prestaje i prestankom djelovanja učeničke zadruge, te pisanom izjavom o istupanju iz članstva. Prestankom članstva u HUUZ članica se briše iz Registra članica.

5.2. Tijela Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva

Tijela Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva su:

- Skupština;
- Izvršni odbor Skupštine;
- Nadzorni odbor Skupštine.

5.2.1. Skupština

Skupština je predstavničko i najviše tijelo HUUZ, koju čine redovne članice Udruge. Izborna zasjedanje Skupštine održava se jednom u četiri godine, dok se redovna sjednica održava po potrebi, u pravilu jednom godišnje, a koju saziva predsjednik ili predsjednica Udruge. Odluke Skupštine donose se natpolovičnom većinom nazočnih zastupnika, i to javnim glasovanjem.

Skupština Udruge razmatra programe djelovanja i druge programske akte, te izvještava o radu tijela Udruge. Također, utvrđuje način osiguravanja, raspodjele i korištenja sredstava kojima se Udruga služi za postizanje svojih ciljeva. Sve statute i pravilnike Udruge donosi Skupština (Pravilnik o članstvu, Pravilnik o osnivanju i načinu rada podružnica Udruge, Poslovnik Skupštine, Godišnji financijski plan).

Skupština bira i razrješuje predsjednika Udruge, Izvršni i Nadzorni odbor Udruge.

5.2.2. Izvršni odbor

Izvršni odbor Skupštine jest izvršno tijelo koje svoje poslove obavlja utvrđeno Statutom. Izvršni odbor ima jedanaest članova, od kojih su predsjednik i tajnik članovi po položaju, a ostalih devet članova bira Skupština iz svog sastava, na period od 4 godine. Izvršni odbor radi i odlučuje na sjednicama, koje zasjedaju prema potrebi, a najmanje jedanput u dva mjeseca .

5.2.3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor Skupštine skrbi o zaštiti i pravilnosti poslovanja Udruge. Nadzorni odbor sastavljen je od predsjednika i dva člana koje predlaže i bira Skupština iz svog sastava.

Član Nadzornog odbora ne može istodobno biti i član Izvršnog odbora. Također, mandati biranih članova traju četiri godine.

Predsjednik Udruge je dužnost na koju može biti izabran samo državljanin Republike Hrvatske i to voditelj učeničke zadruge s osobitim postignućima i zaslugama u učeničkom zadrugarstvu. Predsjednika bira Skupština, na vrijeme od četiri godine, a može biti biran najviše dva puta. U slučaju predsjednikove privremene odsutnosti ili spriječenosti, zamjenjuje ga zamjenik predsjednika, kojeg bira Izvršni odbor, na 4 godine.

5.3. Imovina Udruge

Imovina Udruge sačinjena je od prihoda koje Udruga ostvaruje od članarine, obavljanja gospodarske djelatnosti Udruge, donacija iz državnog i lokalnih proračuna, te ostalih izvora sukladno Zakonu o Udrugama.

U svrhu odavanja javnih priznanja za rad na postizanju ciljeva Udruge, i za iznimna postignuća na području razvitka učeničkog zadrugarstva, Udruga dodjeljuje svoja priznanja i nagrade. Kriteriji i postupak dodjele nagrada uređen je pravilnikom o dodjeli javnih priznanja i nagrada.

6. SMOTRE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA

Smotra učeničkog zadrugarstva je natjecanje određeno pravilima; iskazivanje sposobnosti, znanja i vještina učenika u praktičnim i proizvodnim aktivnostima učeničke zadruge, koje se može iskazati pojedinačno ili u skupini. Sudjelovanje na smotrama i natjecanjima mora proizlaziti iz programa izvannastavnih aktivnosti učeničke zadruge.

6.1. Državna smotra

Državna smotra predstavlja prezentaciju najboljih učeničkih zadruga u Republici Hrvatskoj, a pravo nastupa imaju učeničke zadruge koje su odabrane na županijskim ili međužupanijskim smotrama, temeljem preporučenih kriterija, koje na smotri predstavljaju dva zadrugara i voditelj. Državna smotra nema natjecateljski karakter, ona predstavlja smotru postignuća i kvalitete županijske razine. Osim državnog povjerenstva u provođenju državne smotre sudjeluju i Povjerenstvo za pripremu izložbe i prosudbena Povjerenstva.

Obavezni oblici predstavljanja postignuća i rezultata stvaralaštva učeničke zadruge na smotri su:

- izložba
- izvješće o radu učeničke zadruge i kurikulum zadruge
- usmeni prikaz
- praktični rad

Državna smotra učeničkih zadruga Republike Hrvatske, 26. po redu, održana je od 23. do 24. svibnja 2014. godine u Boćarskom domu u Zagrebu, u organizaciji Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva. Svoje radove su na ovoj smotri predstavili mladi zadrugari i njihovi voditelji iz 60 učeničkih zadruga Republike Hrvatske. Sudionice smotre, učeničke zadruge, izabrane su na temelju postignuća na županijskim smotrama.

Mladi zadrugari su članovima prosudbenog Povjerenstva predstavili svoje najbolje proizvode i pokazali praktične radove. Kao i na svakoj dosadašnjoj smotri, i ove godine proglašeni su najproizvodi smotre, koji su prikazani na sljedećim slikama (*izvor: Bilten 26. smotre učeničkih zadruga Republike*):

Slika 5. Bučino ulje, UZ Cucurbita, OŠ Dragutin. Lerman, Brestovac

Slika 6. Snašice, UZ Tkanica, OŠ Milan Amruš, Slavonski Brod

Slika 7. Čikin križić, UZ Mocire, OŠ Voštarnica, Zadar

Slika 8. Biljni bomboni, UZ Lavanda, OŠ Mejaši, Split

Slika 9. Vaza sa cvijećem, UZ Fijolica, Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

Slika 10. Pregača u staklenci, UZ Ruke, OŠ Žitnjak, Zagreb

Svaka od županija, na smotri je imala svoj izložbeni prostor, na kojemu su se mogle predstaviti učeničke zadruge.

Na završnoj svečanosti 26. Smotre učeničkog zadrugarstva Republike Hrvatske podijeljene su pohvalnice mladim zadrugarima, zahvalnice voditeljima učeničkih zadruga, te plakete za najproduktivniji. Nakon svake državne smotre, Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva izdaje svoj bilten u kojemu opisuje događanja sa netom završene smotre, a svi događaji u biltenu također su popraćeni fotografijama.

Učeničke zadruge koje sudjeluju na državnoj smotri predstavljaju najviši domet zadrugarstva na području svoje lokalne jedinice, županije ili regije.

Sljedeća po redu, 27. Smotra učeničkog zadrugarstva Republike Hrvatske održat će se u svibnju 2015. godine u Zagrebu.

6.2. Županijske i međužupanijske smotre

Županijske i međužupanijske smotre, kao i smotra grada Zagreba, obavezna su priprema i izlučne su za državnu smotru učeničkih zadruga. Njihov program i pravila moraju biti usklađena sa pravilima za provedbu državne smotre učeničkih zadruga.

Županijske smotre, u pravilu, traju jedan dan, a organizira ih i provodi županijsko povjerenstvo koje imenuje županijski Upravni odjel za društvene djelatnosti, u suradnji sa Službom za društvene djelatnosti ureda državne uprave u županiji.

Povjerenstvo za pripremu i provedbu smotre učeničkog zadrugarstva grada Zagreba imenuje Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport.

Ukoliko neka županija želi, može u dogovoru sa susjednom županijom organizirati međužupanijsku smotru, koja se priprema na isti način kao i županijske smotre.

Preporuka je da se smotra učeničkih zadruga održava izvan prostora škole kako bi se djelatnost učeničke zadruge predstavila širokoj društvenoj zajednici.

6.3. Ostale manifestacije

Učeničke zadruge, osim županijskih i državnih smotri, sudjeluju i na ostalim manifestacijama, od kojih se iz 2014. godine ističe Markov sajam, održan 22.-25. svibnja u Zagrebu, na Trgu bana Jelačića.

Također, izdvaja se i 1. dan učeničkih zadruga Zagrebačke županije, održan 18. listopada 2013. godine, u Velikoj Gorici. Ovaj događaj održan je po prvi puta sa željom da se stanovnicima županije pokaže što zadrugari rade, čime se bave, a između ostalog to je uzgoj jabuka, jagoda i trešanja, proizvodnja pekmeza i meda, izrada ukrasa i tradicijskog nakita, te suvenira.

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva također sudjeluje i na Danima tehničke kulture, i to izložbeno – edukativnim prostorom. Na Špancirfestu, održanom 23. kolovoza – 1. rujna 2013. godine, sudjelovalo je 12 učeničkih zadruga koje su pokazale svu raskoš naše kulturne baštine i svoju kreativnost na djelu.

Od 31. listopada do 2. studenog 2012. godine u Manchesteru je u duhu zajedništva i poduzetništva obilježena Međunarodna godina zadruga, pod geslom „Zadružno poduzetništvo gradi bolji svijet!“. Dio tog iznimnog događaja bila je i Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva, a tim mladih zadrugara iz učeničkih zadruga srednjih škola savjesno su predstavili učeničke zadruge Republike Hrvatske. Našu domovinu svijetu su prikazali i približili crvenim licitarskim srcima, vezenim pregačama, aromatičnom malvazijom, maslinovim uljem, medom, aromatiziranim octom, unikatnim nakitom od stakla, šarenim torbama, a posebno zanimanje izazvala je lavanda. Najveću vrijednost, dakako, imala je razmjena iskustava, te dobra volja i spremnost na suradnju kod svih sudionika ovog sajma.

U sklopu projekta Međunarodne suradnje učeničkih zadruga koji su zajednički proveli Zagrebačka županija i podružnica Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva Zagrebačke županije, 50 članova učeničkih zadruga Zagrebačke županije posjetilo je od 24. do 26. listopada 2014. godine svoje kolege iz Tavankuta. Učenici zadruga Zagrebačke županije družili su se sa članovima Učeničke zadruge Matija Gubec, koja djeluje u OŠ Matija Gubec iz Tavankuta u Republici Srbiji.

Učeničke zadruge na županijskim, državnim i ostalim manifestacijama, redovito se predstavljaju radovima u koje je utkano bogatstvo, ljepota i tradicija kraja iz kojeg dolaze.

7. UČENIČKA ZADRUGA „TKANICA“, SLAVONSKI BROD

Učenička zadruga „Tkanica“ osnovana je 1989. godine u Srednjoj školi Matije Antuna Reljkovića u Slavonskom Brodu. Sa radom je prekinula već 1990.godine uslijed ratnih zbivanja, a prekid je potrajao do 2000.godine. Rad učeničke zadruge u potpunosti je obnovljen 2001.godine.

Slika 11. Logotip učeničke zadruge „Tkanica“

Iako je broj mladih zadrugara kroz godine varirao, sa sigurnošću se može reći da je kroz zadrugu i njezine sekcije prošlo oko 1100 učenika.

Imovina kojom se učenička zadruga koristi u vlasništvu je Srednje škole Matija Antun Reljković. Od zemljišnih površina, škola, odnosno zadruga raspolaže vrtom, na kojem se obavlja povrtlarska proizvodnja. U vrtu se nalazi plastenik, pčelinjak, keramičarska radionica, spremište za alat, te skladište, a od strojeva i opreme škola raspolaže sa traktorom, motokultivatorom, trimenom, malčermom i sustavom za navodnjavanje koji dobro upotpunjuju rad zadruge i njezinih sekcija. Uz strojeve, tu su i vrlo bitni alati i pribori za: obradu tla, njegu bilja, ručni rad, te pribor za obradu panjeva.

Slika 12. Školski vrt Srednje škole Matija Antun Reljković

Ciljevi učeničke zadruge „Tkanica“ su:

- razvijanje svijesti o tradicijskim vrijednostima
- čuvanje narodne baštine
- upoznavanje i savladavanje različitih tehnika ručnog rada; savladavanje tehnike slikanja na svili, izrada predmeta od keramike
- primjena stečenih vještina u svakodnevnome životu
- njegovanje radnih navika i omogućavanje samostalnosti, kreativnosti, poduzetnosti, potrebe za suradnjom i sposobnosti za tržište
- poticanje samoinicijative kod učenika, te osposobljavanje učenika za samostalnu vlastitu proizvodnju
- samostalnost u radu i donošenju odluka
- priprema učenika za školska natjecanja iz područja vrtlarstva, te priprema za ostala natjecanja i sudjelovanja na smotrama i sajmovima

Učenička zadruga „Tkanica“ danas djeluje kroz dvije sekcije, a to su:

- Ekološko – vrtlarska sekcija, voditelj Vehid Ibraković
- „Zlatne ruke“, voditeljica Božica Pandurić

7.1. Ekološko – vrtlarska sekcija

Ekološko - vrtlarska sekcija bavi se uzgojem eko-povrća, proizvodnjom i sakupljanjem sjemena starih sorti i uzgojem ljekovitog i začinskog bilja. Ova sekcija broji, u prosjeku, dvadesetak učenika, koji svoj rad obavljaju kroz 70 sati godišnje.

Ekološko–vrtlarska sekcija je sastavni dio učeničke zadruge „Tkanica“, ima vrlo kvalitetan rad što je i dokazano kako na županijskoj i međuzupanijskoj razini, tako i na državnoj razini, kroz natjecanja i smotre.

Učenici uspješno sudjeluju u planiranju aktivnosti, samostalni su i aktivni u ostvarivanju planova, te postaju aktivni sudionici projekta „Sjeme – Panj – Umjetnost – Život“, u suradnji sa braniteljskom zadrugom SPUŽ, iz Slavonskog Broda. Projekt je zamišljen i ostvaruje se u učionici na otvorenom u vrtu škole.

Slika 13. Eko-vrtlari učeničke zadruge „Tkanica“

Ekološko – vrtlarska sekcija ima tri osnovna zadatka:

- Skupina „Sjeme“, bavi se uzgojem, proizvodnjom, sakupljanjem sjemena starih sorti, te uzgojem ljekovitog i začinskog bilja na spirali u školskom vrtu, te surađuje sa udrugom Rustica³, Zagreb;
- Skupina „Panj“ bavi se obradom starih panjeva, te proizvodnjom ekološkog nakita. Suraduju sa braniteljskom udrugom SPUŽ, Slavonski Brod.
- Skupina „Blog“ objavljuje javno rezultate djelovanja zadruge.

Tijekom školske godine 2012./2013. ekološko – vrtlarska sekcija je:

- proizvela, sakupila i spremila čajeve miloduha⁴, mente, matičnjaka, kadulje i majčine dušice;
- sakupila i spremala cvjetove lavande, te očuvala, odnosno proizvela sjeme starih sorti rajčice;
- radila na uređenju vrta biološke raznolikosti, spirale ljekovitog i začinskog bilja;
- sudjelovala na Katarinskom i Božićnom sajmu u Slavonskom Brodu;
- surađivala sa braniteljskom zadrugom SPUŽ, udrugom Rustica, udrugom Despik, Brodskom ekološkom udrugom Zemlja i sl.

---

³ Udruga Rustica iz Zagreba je nevladina, neprofitna i nestranačka udruga, osnovana 2001. godine. To je udruga za očuvanje biološke raznolikosti i ruralne baštine. (Izvor: www.rustica.hr)

⁴ Miloduh ili izop (lat. Hyssopus officinalis L.), je zimzelena grmič, aromatičnog mirisa, porijeklom s područja Kavkaza, sjeverozapadnog Irana i juga Europe. Začinska je biljka. (www.agroklub.com/hortikultura/miloduh-mili-dasak-naseg-priobalja/10505/).

Ekološko – vrtlarska sekcija ima pčelarsku podsekciju čiji su osnovni ciljevi:

- proizvodnja pčelarskih proizvoda i upoznavanje sa važnošću pčela u prirodi;
- osposobljavanje učenika za samostalnu vlastitu proizvodnju pčelarskih proizvoda;
- poticanje kreativnosti učenika, samostalnosti u radu i donošenju odluka;
- razmjena iskustava na području pčelarstva i poticanje ljubavi prema korisnim kukcima;
- osposobljavanje i briga o košnicama.

Sadržaj i aktivnost pčelarske podsekcije obuhvaća vrste i anatomiju pčela, embrionalni razvoj pčela, bolesti i štetnike pčela, pčelinje proizvode, pribore i alate, te ekološko gospodarenje pčelama.

Podsekcija „Plodovi zemlje“ razvija znatiželju i istraživački duh zadrugara, te potiče ljubav prema prirodi i podizanje ekološke svijesti i važnosti biološke raznolikosti u vrtu.

7.2. Sekcija „Zlatne ruke“

„Zlatne ruke“ su sekcija koja okuplja više podsekcija, a to su:

- Zlatovezilje;
- Slikanje na svili;
- Keramičari;
- Izrada motiva od kože.

Slika 14. Zlatovezilje

Osnovni zadatak sekcije „Zlatne ruke“ je razvijanje svijesti o tradicijskim vrijednostima i njegovanje baštine. Posebna pozornost daje se upoznavanju i savladavanju različitih tehnika ručnog rada, posebice zlatoveza, te savladavanje tehnika slikanja na svili, izrade predmeta od keramike, te primjena stručnih znanja i vještina u svakodnevnome životu.

Slika 15. Keramičari

Slika 16. Slikanje na svili

Projekt uređenja etno-kutka namijenjen je učenicima Srednje škole M. A. Reljkovića, uključenima u rad učeničke zadruge „Tkanica“, pogotovo članovima sekcije „Zlatne ruke“, za ostvarenje ideje očuvanja hrvatske narodne baštine i prezentacije vlastitog proizvoda – ženske narodne nošnje; koju su izradile mlade zadrugarke tehnikom zlatoveza. Također, namijenjen je učenicima u zanimanju Agroturistički tehničar i većoj promociji turističke ponude Brodsko – posavske županije.

Slika 17. Narodna nošnja i etno kutak

Rezultati ovog projekta su kvalitetno zbrinjavanje predmeta u čije je sakupljanje uloženi veliki trud mladih zadrugara, kvaliteta praktične nastave za agroturiste, obogaćivanje turističke ponude Brodsko-posavske županije i Slavonije.

7.3. Sudjelovanje UZ „Tkanica“ na sajmovima i smotrama

Svoje proizvode zadruga prodaje na raznim sajmovima, a prilikom prodaje koriste se paragon blokovima, te vode knjigu primitaka i izdataka. U slučaju da zadruga ne uspije prodati sve svoje proizvode, poklanja ih, pa tako proizvode iz vrta poklanjaju djelatnicima škole i mladim zadrugarima, a zlatovez, slike i marame (oslikana svila), poklanjaju se osobama u domovini i inozemstvu (škole, ministarstva, poslovni suradnici u Austriji, Italiji, Francuskoj, Nizozemskoj, Izraelu, itd.).

Slika 18. Predstavljanje proizvoda UZ „Tkanica“ na sajmovima

Neke od nagrada koje je učenička zadruga „Tkanica“ osvojila su:

- Listopad, 2000.g. – Županijska smotra „Dani zahvalnosti za plodove zemlje – Dani kruha“, Oprisavci, 1.mjesto
- 2000.g. – Županijska smotra učeničkih zadruga, Bebrina; 1.mjesto
- 2001.g. – Županijska smotra učeničkih zadruga, Sibinj; 1.mjesto
- 17.10.2001. – 13. Smotra učeničkih zadruga RH; 3.mjesto za proizvodnju ukrasnih i uporabnih predmeta

- 16.10.2002. – 14. Smotra učeničkih zadruga RH; 2.mjesto u kategoriji očuvanje hrvatske narodne baštine
- 22.10.2003. – 15. Smotra učeničkih zadruga RH – Zadar
- 30.10. 2004. 16. Smotra učeničkih zadruga RH, Dubrovnik – 3.mjesto
- 13.5.2005. – Međužupanijska smotra učeničkih zadruga, Nova Gradiška; 1.mjesto
- Listopad, 2005.g. – 17. Smotra učeničkih zadruga RH, Zadar
- Svibanj, 2006.g – Međužupanijska smotra učeničkih zadruga, Lužani; 3.mjesto
- Listopad, 2006. 17. Smotra učeničkih zadruga RH, Šibenik
- Svibanj, 2007. – Međužupanijska smotra učeničkih zadruga, Velika Kopanica; 1.mjesto
- 2008.g. – Međužupanijska smotra učeničkih zadruga, Cernik; 1.mjesto
- 2009.g. – Međužupanijska smotra učeničkih zadruga, Oriovac; 1.mjesto
- Listopad, 2009. – 21. Smotra učeničkih zadruga RH; 1.mjesto u kategoriji srednjih škola za istraživački rad „Utjecaj gnojidbe kompostom na koncentraciju šećera u plodovima stare sorte rajčice“.

Slobodne aktivnosti pružaju velike mogućnosti odgojnog djelovanja, međutim one su vrlo često, zapostavljene u našim školama.

Slika 19. Proizvodi; zlatovez, anđeli od keramike, svilene marame

8. UČENIČKO ZADRUGARSTVO U EUROPI I SVIJETU

Pojava prvih zadruga datira s početka 19.stoljeća, kada su ruralni poduzetnici i poljoprivrednici odlučili ujediniti svoje resurse i pružiti jedni drugima pomoć u prevladavanju uobičajenih problema, prvenstveno zbog ograničenih pristupa tržištu.

U Europskoj Uniji pojam zadruga označava samostalnu, dobrovoljnu organizaciju, demokratskog upravljanja, u okviru koje se okupljaju članovi kako bi ostvarili zajedničke ekonomske, društvene i kulturne ciljeve i interese. Podaci Europske komisije ukazuju na važnost zadruga u europskom gospodarstvu; danas u EU djeluje približno 250 000 zadruga, sa 163 milijuna zadrugara (svaki treći stanovnik EU djeluje u zadruzi), a zapošljavaju 5,4 milijuna ljudi.

Učeničko zadrugarstvo javlja se krajem 19.stoljeća i početkom 20.stoljeća kao jak i raznovrstan pokret u okvirima pokreta nove škole i reformirane pedagogije.

1881.godine u Parizu je osnovano „Školsko udruženje zajedničkog rada“, a osam godina poslije, 1889. „Školsko udruženje za šumarstvo“, te 1909.godine „Federacija društva školske uzajamne pomoći ratarskih, pastirskih, voćarskih prijatelja i prijatelja šuma“. Po uzoru na Francusku idućih godina počinju se osnivati razne učeničke zadruge u državama Europe, Amerike, Azije i Afrike.

Prvom učeničkom zadrugom smatra se školski botanički vrt u Heidelbergu, osnovan 1593.godine. u njemu su učenici odrađivali praktičnu nastavu, te uzgajali biljne kulture. Po uzoru na njega u Njemačkoj je 1856.g. država odredila da se uz svaku školu osnuju pokusni vrtovi, a približno u isto vrijeme i druge europske zemlje, Belgija i Nizozemska, u školski program uvrstile su uređenje školskih vrtova kao oblik izvannastavne aktivnosti. Značajnu pozornost gospodarskoj komponenti u uređenju vrtova posvetili su Nijemci, dok su Belgijanci i Nizozemci veću važnost dali pedagoškoj komponenti. Bez obzira na komponente, obje su značajno doprinijele općem razvoju poljodjelstva.

U 21.stoljeću radi se na promociji zadruga i zadrugarstva u europskim školama. Zadružni projekti, metode i problemi već su dio školskog kurikulumu u određenim školama u Belgiji, Francuskoj, Mađarskoj, Italiji, Rumunjskoj, Portugalu, Slovačkoj, Španjolskoj, Švedskoj, Turskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu.

U Italiji, 60% različitih učeničkih zadruga može se naći u urbanim područjima na sjeveru. 216 školskih zadruga koje pokrivaju preko 400 škola i 45 000 članova povezane su sa Nacionalnom zadružnom organizacijom.

U Španjolskoj je gotovo 800 učeničkih zadruga koje okupljaju oko 25 000 učenika i 10 000 učitelja. Zadruge su osnovane kao odgovor pogoršanju stanja u državnim školama uslijed ekonomske krize, a organizirane su na regionalnoj i nacionalnoj razini, a njihov rad prepoznala je i država.

U Švedskoj više od 100 učeničkih zadruga koje djeluju kao učiteljsko – roditeljske zadruge u školama.

Oko 80 tehničkih škola i institucija strukovne naobrazbe u Mađarskoj su organizirani u zadruge sa 15 000 studenata i 900 učitelja.

Zanatske zadruge u Rumunjskoj pružaju mladim zadrugarima stručno osposobljavanje u 12 centara za osposobljavanje, i to za 15 000 učenika u 65 vještina.

Slovačka udruga potrošačkih zadruga osnovala je nekoliko centara za stručno osposobljavanje i profesionalnu pomoć za učeničke zadruge srednjih škola.

Francuske školske zadruge su daleko najrazvijenije po pitanju profesionalne pomoći i stručnog osposobljavanja mladih zadrugara. U Francuskoj je oko 50 000 školskih zadruga sa oko 5 milijuna članova.

Zadruge su postale važna izvannastavna aktivnost u obrazovanju mladih u Ujedinjenom Kraljevstvu. Prve učeničke zadruge na tom području bile su one drvodjeljske. Podrška za zadružni pokret došla je od cijele zadružne zajednice, a zadruga se smatra vrlo značajnom i utjecajnom u poboljšanju škola.

U Sjedinjenim Američkim Državama postoji duga i bogata tradicija u organiziranju izvannastavnih aktivnosti, a organizirali su ih već za vrijeme Drugog svjetskog rata za djecu zaposlenih roditelja u ratnoj industriji. Sada se u SAD-u provode brojne izvannastavne aktivnosti, a najpoznatija nacionalna udruga koja provodi aktivnosti učeničkog zadrugarstva je „4 H Club“. Ova udruga postiže izvrsne rezultate potvrđene znanstvenim vrednovanjima i uživa velik ugled na nacionalnoj razini.

Australija provodi i organizira izvannastavne aktivnosti na vrlo sličan način, kao što se radi i u hrvatskim školama,

U Kanadi, točnije pokrajini Quebec, 1999.godine osnovana je učenička zadruga UQAC, kako bi se zadovoljile potrebe učenika za proizvodima i uslugama potrebnim za njihovo obrazovanje. Od svog osnutka, zadruga djeluje u različitim sektorima, međutim, posljednjih godina usmjerena je na prodaju školskih proizvoda po najnižim mogućim cijenama. Zadruga je postala unosan posao sa godišnjom prodajom od više od 2 milijuna dolara, i sa više od 15 000 članova.

9. ZAKLJUČAK

Učeničke zadruge važan su oblik odgojno – obrazovnog rada u školama, kojima se razvijaju potencijali i radne navike učenika, potiču se učenička poduzetnička znanja i vještine, jača se motivacija za proizvodnim i radnim procesima, samopouzdanje i svijest o vlastitim interesima i mogućnostima. Opredijeljenost za buduće zanimanje, spoznaja vlastitih sposobnosti i sklonosti samo su neki od zadataka koje ima učeničko zadrugarstvo u našim školama.

Upravo su učeničke zadruge put ka aktivnom učenju, jer raznovrsnošću programa koji nude i ostvaruju, nepresušno su vrelo ideja i mogućnosti povezivanja nastavnih sadržaja sa praktičnom nastavom.

Vrijednost učeničkih zadruga ogleda se u stjecanju sposobnosti učenika bez prisile, dakle, sami se uključuju u rad zadruge, i to s jasnim ciljem, sukladno mogućnostima i sposobnostima, te u dogovoru sa roditeljima i učiteljima. Rezultati takvog rada su itekako vidljivi i mjerljivi, a zadrugari za svoj rad primaju pohvale i priznanja, bez straha od neuspjeha i ocjena. Povezivanje znanja i sposobnosti, to je ono što rad u učeničkoj zadruzi traži, a svaki učenik – zadrugar može biti uspješan, te sa stečenim znanjima lakše razumije različitosti koje postoje u svijetu.

Učenici zadrugari u svojim stavovima prema moralnim vrijednostima razlikuju se od učenika nezadrugara. Prema istraživanju autora Peko, Munjiza i Cindrić iz 2006.godine, od 21 promatrane vrijednosti, učenici zadrugari procijenili su se značajnijim intenzitetom u čak 13 moralnih vrijednosti, što znači da su zadrugari: discipliniraniji, marljiviji, skromniji, pošteniji, iskreniji, pravedniji, odlučniji, savjesniji, aktivniji, poduzetniji, odgovorniji, štedljiviji i snalažljiviji od učenika nezadrugara.

Od zadruge se posebice očekuje doprinos na području oblikovanja radnih navika, te poželjnih moralnih osobina mladih, s obzirom na proizvodni karakter učeničkih zadruga.

Moderno učeničko zadrugarstvo zadržalo je neprekidnost tradicije i tradicijskih vrijednosti, a zadruge su ostale slobodna aktivnost sa proizvodno – tržišnom orijentacijom, gdje se rad shvaća kao sredstvo i cilj odgoja učenika. Stoga, s pravom možemo reći da su učeničke zadruge čuvari narodne baštine i učionice ekološke proizvodnje.

10. POPIS LITERATURE

1. Babić, I., Šitum, S.(2013.): Spremnost voditelja učeničkih zadruga za učenje, usvajanje novih znanja, sposobnosti i vještina. Izvorni znanstveni rad, Zagreb
2. Babić, Z., Račić, D. (2011.): Zadrugarstvo u Hrvatskoj: trendovi, pokazatelji i perspektiva u europskom kontekstu. Pravni fakultet, Zagreb
3. Bučar, M. (ur.) i sur., (2008): Školska učenička zadruga u razvoju djece i mladeži. Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva, Zagreb
4. Grđan, J.,Pavičić, V. (2008.): Naputci za provođenje i prezentaciju učeničkih istraživačkih radova izvedenih u programu učeničke zadruge. HUUZ, Zagreb
5. Grudiček-Kozjak, J. i sur. (2005.): Preporučene vrste biljaka za školski okoliš. Izlaganje sa znanstvenog skupa. Agronomski glasnik 2-4/2005., Zagreb
6. Mataga, Ž. (1991.): Poljoprivredno zadrugarstvo Hrvatske: povijest, stanje, perspektive: (1860. - 1990.). Zadrugni savez Hrvatske, Zagreb
7. Mataga, Ž.,(1995.): Seljak i zadruga. Prosvjeta, Bjelovar
8. Tratnik, M. i sur.; (2007.): Zadrugarstvo Hrvatske: Izazovi stabilnosti poljoprivrednog gospodarstva. Pregledni znanstveni članak; Agronomski glasnik 1/2007., Zagreb
9. Vrančić, M., Lovrenčić, S.(2013.): Inovacije u radu učeničke zadruge-primjer dobre prakse. Zagreb
10. Statut HUUZ: 2006. (Izmjene i dopune Statuta: 2009.); Zagreb
11. Poslovnik Skupštine HUUZ, Zagreb 2008.
12. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama – Narodne novine 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14
13. Zakon o udrugama – Narodne novine 74/14
14. Zakon o zadrugama – Narodne novine 34/11, 125/13, 76/14
15. Promotion of cooperatives: International labour conference, 89th session 2001. Geneva
16. Hrvatska zajednica tehničke kulture: Osobna iskaznica Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva; www.hztk.hr/hrvatska-udruga-ucenickog-zadrugarstva/ (9.1.2015.)
17. Zagrebačka županija: Međunarodna suradnja učeničkih zadruga; (<http://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti?year=2014&id=3889>) (12.1.2015.)
18. COOPSCO – La fédération québécoise des coopératives en milieu scolaire; <http://www.coopuqac.com/> (12.1.2015.)
19. The Co-operative College: Young cooperatives online <http://www.youngco-operatives.coop/> (9.1.2015.)

11. SAŽETAK

Učenička zadruga je dobrovoljna skupina učenika osnovnih i srednjih škola, te je jedina proizvodno-tržišna izvannastavna aktivnost. Osnovni dokument učeničke zadruge je godišnji plan i program, a svoje aktivnosti zadruga bilježi u Ljetopisu zadruge. Zadrugom upravljaju zadružna tijela: Skupština, Uprava i predsjednik. Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (HUUZ), krovna je institucija učeničkih zadruga u Republici Hrvatskoj, osnovana 2006. godine, i danas broji 412 članica. Tijela HUUZ su Skupština, Izvršni i Nadzorni odbor. Svoju raskoš učeničke zadruge pokazuju na županijskim i državnim smotrama. Učenička zadruga „Tkanica“, Slavonski Brod, osnovana 1989. godine, u svojim sekcijama objedinjuje poljoprivrednu proizvodnju i ručni rad. U Europi i svijetu, učeničko zadrugarstvo se javlja krajem 19.st, a do danas je postalo jak pokret i sredstvo odgoja u školama EU i svijeta. Učeničke zadruge su put ka aktivnom učenju, jer spajaju tradiciju i moderno učenje, stoga možemo reći da su učeničke zadruge čuvari narodne baštine i učionice ekološke proizvodnje.

Ključne riječi: zadruga, učeničko zadrugarstvo, školski vrtovi

12. SUMMARY

School cooperative is a voluntary group of students in primary and secondary schools, and it's the only production and market oriented extracurricular activity. Main document of school cooperative is an annual plan and program. All cooperatives activities are registered in a Yearbook. Cooperative is governed by Assembly, the Board and the President. Founded in 2006., the Croatian association of school cooperatives (HUUZ) is head organization for school cooperatives in Croatia, and today has 412 members. Main bodies of HUUZ are Assembly, Executive and Supervisory board. The splendor of school cooperatives is shown at county and state fairs. School cooperative „Tkanica“, from Slavonski Brod, founded in 1989., in its sections combines agricultural production and handicrafts. Worldwide, school cooperatives began in late 19th century, and to date they became a strong movement and instrument of education in schools around the world. School cooperatives are the way towards active learning because they connect tradition and modern learning, therefore, we can say that the school cooperatives are keepers of national heritage and classrooms of organic production.

Keywords: cooperative, school cooperatives, school gardens

13. POPIS TABLICA

Tablica 1. Pregled broja ueničkih zadruga po županijama RH.....	11
---	----

14. POPIS SLIKA

Slika 1. Djelovanje u učeničkoj zadruzi	4
Slika 2. Učenička zadruga i lokalna zajednica	5
Slika 3. Organizacijska struktura učeničke zadruge	9
Slika 4. Logotip HUUZ	10
Slika 5. Bučino ulje, UZ Cucurbita, OŠ Dragutin. Lerman, Brestovac	16
Slika 6. Snašice, UZ Tkanica, OŠ Milan Amruš, Slavonski Brod	16
Slika 7. Čikin križić, UZ Mocire, OŠ Voštarnica, Zadar	16
Slika 8. Biljni bomboni, UZ Lavanda, OŠ Mejaši, Split	17
Slika 9. Vaza sa cvijećem, UZ Fijolica, Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec	17
Slika 10. Pregača u staklenci, UZ Ruke, OŠ Žitnjak, Zagreb	17
Slika 11. Logotip učeničke zadruge „Tkanica“	20
Slika 12. Školski vrt Srednje škole Matija Antun Reljković	21
Slika 13. Eko-vrtlari učeničke zadruge „Tkanica“	22
Slika 14. Zlatovezilje	25
Slika 15. Keramičari	25
Slika 16. Slikanje na svili	26
Slika 17. Narodna nošnja i etno kutak	26
Slika 18. Predstavljanje proizvoda UZ „Tkanica“ na sajmovima	27
Slika 19. Proizvodi; zlatovez, anđeli od keramike, svilene marame	28

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Završni rad

UČENIČKO ZADRUGARSTVO
SCHOOL COOPERATIVES

Marina Rakocija

Sažetak:

Učenička zadruga je dobrovoljna skupina učenika osnovnih i srednjih škola, te je jedina proizvodno-tržišna izvannastavna aktivnost. Osnovni dokument učeničke zadruge je godišnji plan i program, a svoje aktivnosti zadruga bilježi u Ljetopisu zadruge. Zadrugom upravljaju zadružna tijela: Skupština, Uprava i predsjednik. Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (HUUZ), krovna je institucija učeničkih zadruga u Republici Hrvatskoj, osnovana 2006. godine, i danas broji 412 članica. Tijela HUUZ su Skupština, Izvršni i Nadzorni odbor. Svoju raskoš učeničke zadruge pokazuju na županijskim i državnim smotrama. Učenička zadruga „Tkanica“, Slavonski Brod, osnovana 1989. godine, u svojim sekcijama objedinjuje poljoprivrednu proizvodnju i ručni rad. U Europi i svijetu, učeničko zadrugarstvo se javlja krajem 19.st, a do danas je postalo jak pokret i sredstvo odgoja u školama EU i svijeta. Učeničke zadruge su put ka aktivnom učenju, jer spajaju tradiciju i moderno učenje, stoga možemo reći da su učeničke zadruge čuvari narodne baštine i učionice ekološke proizvodnje.

Ključne riječi: zadruga, učeničko zadrugarstvo, školski vrtovi

Summary:

School cooperative is a voluntary group of students in primary and secondary schools, and it's the only production and market oriented extracurricular activity. Main document of school cooperative is an annual plan and program. All cooperatives activities are registered in a Yearbook. Cooperative is governed by Assembly, the Board and the President. Founded in 2006., the Croatian association of school cooperatives (HUUZ) is head organization for school cooperatives in Croatia, and today has 412 members. Main bodies of HUUZ are Assembly, Executive and Supervisory board. The splendor of school cooperatives is shown at county and state fairs. School cooperative „Tkanica“, from Slavonski Brod, founded in 1989., in its sections combines agricultural production and handicrafts. Worldwide, school cooperatives began in late 19th century, and to date they became a strong movement and instrument of education in schools around the world. School cooperatives are the way towards active learning because they connect tradition and modern learning, therefore, we can say that the school cooperatives are keepers of national heritage and classrooms of organic production.

Keywords: cooperative, school cooperatives, school gardens

Datum obrane: _____